

Pastirček in divji mož

godaj zjutraj, ko je rožnata zarja na vzhodu naznajala, da prihaja zlato sonce, so se odprla vežna vrata kmečkega doma, ki je samoten stal na pobočju zelene gore. Na prag je stopil deček, gologlav, oblečen v belo volneno jopico, da ga ne bi zeblo v hladnem gorskem jutru, na bosih nogah pa je imel lesene cokle. Oprtal si je še usnjato pastirsko torbo, v katero so mu mati dali kos črnega kruha in košček sira. Odprl je vrata velikega hleva in iz njega se je usul trop ovac, ovnov in jagnjet.

Prerivalo so se okrog dečka, ki je vzel v roke piščalko, zapiskal in se spustil po bregu navzdol. Za njim so se zvrstile ovčke.

Pastirček Petrček je bil edini sin bogatega kmeta. V poletnem času je vsako jutro vodil svojo stoglavo čredo na pašo po bregu navzdol in preko ozke doline na nasprotno stran, kjer se je ob vznožju skalnatih gorskih velikanov razprostirala zelena planina. Tu so se njegove ovčke pasle, on pa je vriskal in prepeval, da je odmevalo od skalnih sten; v žvižganju se je poizkušal z gorskimi kosi, cmokaje z ustnicami je vabil veeverice z visokih dreves, da so se mu radovedno približevale. Ko se je začel oglašati želodček, je vzel iz torbe južino. Žejo pa mu je gasil bližnji studenček. Po kosilu je vedno stopil v svišli, ki so stale na spodnjem koncu planine in je prinesel iz njih lonec soli. Zablejal je kot ovca in že so se mu oglasile ovčke in od vseh strani prihitele k njemu. Dal jim je soli. Nekaterim je polagal na tla. Druge so jo lizale iz njegove roke. Ko so prišle vse na vrsto, je zopet spravil lonec. Potem se je vlegel na zeleno trato in mislil na gorske vile, lepe dobre deklice, ki ponoči rajajo na tej planini, podnevi pa spiyo na mehkih belih posteljah v zlatih sobanah, ki so v sredini teh gora. Skozi skalne razpoke se pride vanje. O, saj jih je že videl zjutraj, kako so hitele v svoje domove. Seveda je videl le od daleč njih bele obleke in pajčolane kot bele meglice ob sivih skalah, od blizu se ljudem ne pokažejo. Tudi babica, ki mu je pravila o njih, jih je videla le od daleč. Nekoliko s strahom je mislil tudi na divjega moža, ki prebiva v gorskem prepadu. Sicer ima divji mož pridne dečke rad, toda Petrček ne ve, če je bil vedno priden.

Zvečer, ko je sonce zahajalo in so na planino legle dolge sence, je zablejal ovčkam v opozorilo, da je treba iti domov. Zbrale so se okrog njega, on pa je zaigral na piščalko ter stopal pred njimi proti domu. Ko so prišli do ozke brvi, ki je držala preko potoka, je obstal in štel ovčke, ki so šle posamezne čez. — Joj, ali se je zmotil ali je res, da ene ovčke ni. Le kje bi bila ostala? Da bi se bil vsaj zmotil! Doma pri hlevnih vratih so stali oče in tudi šteli ovce. »Mislím, da ena manjka,« so rekli, pa tudi niso prav dobro vedeli, lahko da so se zmotili. Petrček je pa sedaj prav dobro vedel, da je ni. Jutri jo poišče, sirotico.

Ko je drugo jutro prignal na pašo, je po trati natrosil soli, da se bodo ovce rajši tam pasle in da ne bodo kam odšle. Pest soli je dal v žep, v drugi žep kos kruha in odšel iskat izgubljeno ovčko. Preiskal je vse grmovje tam okoli, ves bližnji gozd je prehodil, a ovčke nikjer. Povzpел se je na skalne stene, blejal je in klical, a ni se oglasila. Upehan in opraskan na rokah in nogah je obstal na robu prepada. Ko se je nagnil, da bi pogledal vanj, se je odkrhnila skala pod nogami in padel je v globino. Ko se je zbudil iz omotice, je ležal na velikem kupu suhe trave, blizu njega pa je stal mož velikan, ves kosmat, oblečen v kožo divjega kozla. Jezno je gledal izpod namrščenih obrovi na dečka. Petrčku je zastala sapa, srce pa je močno udarjalo.

»Joj, divji mož.« je hitro pomislil in se od silnega strahu iznova onesvestil. Ko se je zopet zavedel, ni bilo moža ob njem. Dvignil se je in se ozrl, kje bi mogel ubežati. Videl je, da je v prepadu, okrog in okrog strme skalne stene, nikjer izhoda. Sedel je na kup suhe trave. To je bila postelja divjega moža. Strah mu je iznova stisnil srce in pognal solze v oči. Izza bližnje skale se je dvignil divji mož, ko je zaslišal Petrčkov jok.

»Kaj hočeš tukaj,« je zabrundal v brado.

»Ovčko iščem,« je deček s silo iztisnil iz grla.

»Slišal sem jo ponoči, klicala te je.«

Tedaj je mož pristopil, prijel dečka s svojo kosmato, krepko roko, ga stisnil pod pazduho, z drugo roko pa se je oprijemal skal in spretno plezal po strmi steni. Prej kot se je deček prav zavedel, sta bila že na vrhu. Stopal je dalje ob prepadih, skakal čez skalne razpoke in plezal preko ostrih čeri, včasih je malo postal, poduhal po zraku in šel dalje. Petrček pa mu je od samega strahu napol mrtev visel pod pazduho. »Kam me nese,« je premišljeval. »morda me bo pojedel.« Lasje so se mu ježili in smrtni pot ga je oblival.

Ko sta dospela do neke tratice med skalami, je mož postavil dečka na tla prav k njegovi ovčki, ki je utrujena ležala tam.

»Tukaj je,« je zagodel mož in se smehljajal.

Ko je Petrček videl njegov prijazen obraz, se je polagoma ojunačil, smrtni strah je minul. Stopil je k ovčki, jo pobožal in ji dal soli. Obenem je mislil, dober je divji mož, da mi je poiskal ovčko, ko bi sedaj tudi naju pustil, da se vrneva domov, da naju ne bi nesel s seboj v prepad. Segel je v žep in ponudil možu kos kruha, da bi se mu prikupil, pa tudi da bi se mu izkazal hvaležnega. Mož je vzel kruh, ga vtaknil v usta in zadovoljno zagodel. Nato se je sklonil, dvignil pod eno pazduho dečka, pod drugo ovčko in se spustil po skalah navzdol. Sedaj je bil Petrček dobre volje, zaupal je divjemu možu, nič več se ni bal. Ko so dospeli na rob planine, je mož postavil dečka in ovčko na trato, pokimal in se obrnil, da bi odšel. Petrček je pa hitro pristopil, ga prijel za roko in rekel: »Lepo se zahvalim, ko bodo mati pekli, vam prinesem svoj hlebček, trikrat bom zavriskal, pa pridite sem.«

Mož je pokimal in odšel.

Bilo je poldne. Čreda je bila zbrana okrog svisli. Kot po navadi jim je dal soli. Sam pa ta dan ni imel kosila. Nič ne de, prijateljstvo z divjim možem je več vredno kot kosilo.

Čez dva dni so mati pekli in Petrček je dobil svoj hlebček. Vzel ga je s seboj na pašo. Ko so se ovce mirno pasle, je šel na zgornji rob planine, se obrnil proti gori in trikrat glasno zavriskal. Nato je sedel, položil hlebček poleg sebe in čakal. Precej časa je že minulo, mislil je že, da moža ne bo, tedaj pa je zaškrntalo po skalah in prišel je. Petrček mu je ponudil hlebček. Vzel ga je, pokimal in šel.

Vse poletje mu je deček nosil svoj hlebček in postajala sta vedno večja prijatelja. Nekoč se mož zelo dolgo ni odzval vrisku, toda ko je prišel, je prinesel v borovem lubu veliko lepih rdečih jagod.

Drugič je sredi popoldneva prišel k njemu in mu velel, naj žene domov, ker bo huda nevihta. Deček je pogledal v nebo, bilo je jasno. Toda slušal je in šel in še preden je prišel do doma, je treskalo in grmelo, da je bilo joj.

Petrček je previdno molčal o svojem poznanju in prijateljstvu z divjim možem. Vedel je, da mu ni po godu, če se govori o njem in on se mu je tako zelo bal zameriti. Toda sedaj je jesen in kmalu ne bodo več pasli na planini. Skrbelo ga je, kako bo potem izročal možu hlebček. Vsekakor mora povedati materi in očetu.

Zvečer jim je zaupal skrivnost in domenili so se, naj bi mož k njim na dom hodil po hlebček. Mati so še obljubili, da bodo večjega spekli. Drugi dan je na paši povabil divjega moža, naj prihaja k njim po kruh, ker on danes zadnjikrat pase in do pomladi ne bo več prišel sem. Na klop pred vežna vrata mu bo položil dar, saj ve, da ne mara priti v hišo. Mož je bil s tem zadovoljen.

Ko so prihodnji teden pekli, je Petrček pred hišo trikrat krepko zavriskal. Hlebček, ki je bil danes večji kot sicer, je položil na klop.

Zvečer v poznem mraku se je po bregu proti hiši pomikala senca. Mož je prišel do klopi in vzel kruh. Vežna vrata so bila odprta. Postal je in duhal v vežo. Nihče ga ni motil, vsi so bili v izbi. Stopil je v vežo. Za vrati je stala velika kad polna zelja. Mož se je sklonil h kadi in posrkal zelnico, kot da je najboljša juha. Nato je odšel. Naslednji teden pa ni prišel sam, z njim je prišla divja žena. Vzela sta hlebček in skupno posrkala zelnico. Radi bi ju bili videli, zlasti Petrček, toda bilo je zelo temno, da so komaj razločili senci. Sedaj so polagali na kad po dva hlebčka. Ko je zapadel sneg, so sledili v snegu stopinje bosih nog, dve veliki, dve manjši. Tako sta prihajala vso zimo vedno pozno zvečer.

Neko noč po božiču, bilo je jasno in mrzlo, je prišel divji mož, trkal na okno in klical: »Kmet, pojdi bob sejati!« Oče in mati sta se čudila. »Morda ima prav,« so rekli mati in oče so vstali, vzeli vrečo z bobom, šli na njivo in sredi noči v sneg bob sejali. Spomladi je ozelenel in še nikdar niso imeli toliko in tako dobrega boba.

Spomladi, ko se je pričelo delo na polju, je divji mož rekel ženi: »Pojdi h kmetu, da odslužiš kruh.«

Drugi dan se je na Petrčkovem domu oglasila velika močna žena in se je ponudila za deklo.

»Ravno prav,« so rekli oče, »dela imamo veliko, za delo nas je pa malo, kar ostanite.«

Ostala je vse poletje pri njih in delala za tri druge. Nihče ni niti slutil, da je to divja žena. Bila je prav taka kot so druge žene, le govorila je prav malo in zelo lepe dolge zlatorumene lase je imela. V nočeh, ko je sijala luna, je vstajala in si je pred hišo v luninem svitu česala in spletala lase.

Z lahkoto in hitro so to leto obdelovali polje. Pozno jeseni, ko je bilo na polju že vse obdelano, so se oče nekega večera vračali iz bližnje vasi proti domu. Kar so zaslišali iz gozda glas:

»Kmet, zdaj mi pa le daj ženo nazaj!«

Doma so povedali, kaj so slišali in tisto noč je dekla izginila.

Tako je divja žena vse leto pomagala na Petrčkovem domu. Tudi naslednja leta sta mnogokrat pomagala. Nekega dne, ko so želi, jih je prehitela noč in polovico snopja je ostalo na njivi. Ponoči se je pa razbesnela huda nevihta, med dežjem je padala toča.

»Vse žito, ki je ostalo na polju, bo uničeno,« so tarnali oče in s strahom poslušali, kako je ledeno zrnje bobnalo po strehi.

Toda, ko so drugo jutro vstali, je bilo vse žito pod kozolcem. Ponoči sta divji mož in žena vse žito znosila na varno.

Tudi po kruh in zelnico pit sta hodila vsa naslednja leta. Nekoč so pa imeli hlapca, ki je bil silno radoveden, kakšen je divji mož. Na tihem je sklenil, da ga bo ujel. Na poti, ki je vodila mimo kozolca proti hiši, je nastavlil past, kakršno nastavljajo zverem. Sam se je pa skril za kozolec. Ko je divji mož prišel, je stopil v past, ki se je sprožila in ostri železni zobje so se mu zajedli v nogo. Mož je tulil od bolečin in z nogo v pasti tekkel po bregu navzdol, žena pa je jokala za njim.

Hlapec je moral takoj od hiše. Tudi divji mož in žena sta zapustila ta kraj in se nista nikdar več vrnila. Od tedaj je minulo že mnogo, mnogo let.

Fr. Ločniškar

Zgodbe o češnji

I.

Kodrinovi so imeli na dvorišču češnjo. Vsako leto je lepo cvetela in rodila krvavordeč sad. Po tem sadežu so se cedile sline vsem bosopetnikom v okolici. Posebno močne želje pa je imel po prepovedanem sadu tesarjev Jožek.

Ko nekega dne ni bilo pri Kodrinovih nikogar doma, zleze Jožek na drevo. Hitro natrga češenj in jih nabaše v žep. Jestl jih ni imel časa, preveč se mu je mudilo.

Tedaj pa pridrvi od nekod Kodrinov pes. Z Jožkom sta imela še stare, neporavnane račune. Sultan je bil kar besen in spenjal se je po drevesu. Rad bi bil dosegel Jožkovo peto. A deček se je trdno držal